

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

I poškození mohou mít výjimečně právo na navrácení lhůty

Plénium Ústavního soudu zamítlo návrh na zrušení ustanovení § 61 odst. 1 trestního řádu (nález ze dne 8. 8. 2017 sp. zn. Pl. ÚS 32/16). Nikoli však proto, že by toto ustanovení bylo v zcela pořádku, ale proto, že je lze vyložit tak, aby nebyla porušena základní práva poškozených.

V konkrétní trestní věci, z níž citovaný náález vzešel, soud prvního stupně uložil obviněnému pouze částečnou náhradu nákladů poškozených (stěžovatelů v řízení před Ústavním soudem) potřebných k uplatnění jejich nároků v adhezním řízení. Poškození se proti tomuto rozhodnutí chtěli bránit stížností u krajského soudu. Zmocněnec poškozených však ze zdravotních důvodů zmeškal zákonnou třídní lhůtu k jejímu podání. Hned následující den zmocněnec stížnost podal, a to i s lékařskou zprávou a žádostí o prominutí lhůty podle § 61 odst. 1 trestního řádu. Krajský soud však žádosti nevyhověl s odůvodněním, že předmětné ustanovení přiznává právo žádat o navrácení lhůty toliko obviněnému, a zamítl stížnost poškozených pro opožděnost. Poškození toto rozhodnutí napadli u Ústavního soudu ústavní stížností, s níž spojili návrh na zrušení výše zmíněných ustanovení trestního řádu.

Ústavní soud dospěl k závěru, že napadené ustanovení § 61 odst. 1 věta první trestního řádu neumožňuje poškozenému efektivní uplatnění jeho práva na přístup k soudu zaručeného čl. 36 odst. 1 Listiny a čl. 6 odst. 1 Úmluvy a práva na účinný prostředek nápravy zaručený čl. 13 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod. To však toliko za předpokladu, že poškozený opravným prostředkem podaným z omluvitelného důvodu až po uplynutí lhůty prosazuje své právo, jež nemůže uplatnit jinak, než právě v trestním řízení. V případě poškozených - stěžovatelů jim totiž náhrada nákladů trestního řízení mohla být přiznána právě pouze postupem podle tohoto ustanovení, a tedy na rozdíl od jiných nároků, které mohli uplatnit v adhezním řízení, ji nemohli uplatnit v řízení občanskoprávním. Civilní soud totiž náhradu nákladů poškozených v trestním řízení podle trestního řádu přiznat nemůže, takže zamítnutím stížnosti jim definitivně zanikla možnost se náhrady nákladů domáhat. Přitom náhrada nákladů trestního řízení představuje pro poškozeného nárok sloužící k zajištění jeho veřejného subjektivního práva k účasti na trestním řízení.

Ústavní soud však nepovažoval za nutné zrušit napadené ustanovení, neboť jakkoliv by jeho novelizace byla na místě, lze toto ustanovení ústavně konformním způsobem vyložit za pomoci analogie následujícím způsobem: **Zmeškal-li poškozený či jeho zmocněnec z důležitých důvodů lhůtu k podání opravného prostředku, jímž uplatňuje právo, které nelze uplatnit jinak, než v trestním řízení, má právo na navrácení lhůty dle § 61 odst. 1 trestního řádu obdobně jako v případě žádosti obviněného a jeho obhájce.**

Výše zmíněný právní názor Ústavního soudu je třeba považovat za nosný, a tedy závazný pro všechny orgány veřejné moci.

Ústavní soud se rovněž zabýval návrhem stěžovatelů na zrušení třídní lhůty podle § 143 odst. 1 trestního řádu, v tomto směru však dospěl k závěru, že ačkoliv je tato lhůta poměrně krátká, plně vyhovuje kritériím ústavní konformity a proto návrh zamítl.

Úplné texty nálezu a opravného usnesení jsou k dispozici [zde](#).

Další články:

- [Preventivně-sankční funkce náhrady nemajetkové újmy za porušení osobnostních práv pohledem Ústavního soudu](#)
- [Průlomový postup Ústavního soudu ve věci práva na zákonného soudce a spravedlivý proces](#)
- [Limity přístupu k Ústavnímu soudu při ustanovení procesního opatrovníka](#)
- [Judikatura ÚS ve věci udělování státního občanství](#)
- [Nález Pl. ÚS 2/25: když Ústavní soud dokáže být skutečným ochráncem lidské důstojnosti](#)
- [Mobilizace ozbrojených sil v ČR a postavení odmítačů boje: právní analýza a návrhy legislativních úprav](#)
- [Zákaz změny k horšímu \(reformace in peius\) se neuplatní u nákladových výroků](#)
- [Make Důvodová zpráva great again](#)
- [Nález Ústavního soudu k privilegovanému postavení pohledávek státu v insolvenčním řízení](#)
- [Další „válka“ soudů - tentokrát o tarifní hodnotě ve věcech neoprávněných zásahů do osobnostních práv](#)
- [Pravý souběh funkcí - Ústavní soud vyjasnil otázku kogentních limitů smluvní volnosti](#)